

Bro 3400/1⁵

DE MIDDELEN TER VOORKOMING

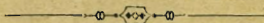
VAN

GROOTE GEZINNEN.

Uitgegeven door het „Nieuw Malthusiaansche Bond”.

1885?

De bestuursleden (zie pag. 15) zenden deze brochure gratis aan een ieder die daarom vraagt met bijvoeging van gefrankeerd couvert of kruisband, voorzien van adres.

Int. Instituut
Soc. Geschiedenis
Amsterdam

De Middelen ter Voorkoming van groote Gezinnen.

Sedert de oprichting van onze vereeniging in 1881 werd van verschillende zijden aange-drongen op het publiceeren der voorbehoed-middelen tegen zwangerschap. Alvorens daartoe over te gaan meenden wij, dat zekerheid diende verkregen te worden omtrent de onfeilbaarheid en onschadelijke werking van het aan te bevelen middel. Het door Dr. Mensinga uitgevonden pessarium occlusivum (gesloten baarmoederkrans) vereenigt beide eigenschappen in zich. Wij maakten het publiek in 1884 met dit middel bekend in *Schetsen No. 3*. Niettegenstaande de groote oplage, was het werkje reeds binnen een jaar uitverkocht.

Van medische zijde werd, voor zoover ons bekend is, dit voorbehoedmiddel, in het openbaar althans, niet bestreden. Daarentegen vermelden wij met voldoening, dat vele geneeskundigen het als doeltreffend aanbevelen.

De redenen, waarom wij het arbeidersgezin binnen bepaalde grenzen wenschen beperkt te zien, komen in 't kort hierop neêr.

1°. De veelvuldige en spoedig opvolgende zwangerschap heeft ten gevolge, dat in de

meeste gevallen de gezondheid der vrouw wordt ondermijnd. Indien het lichaam der vrouw tenauwernood tot zijn natuurlijken toestand is teruggekeerd, en de zwangerschap treedt op nieuw in, dan lijdt daaronder niet alleen het lichaam der vrouw, maar het kind, dat geboren wordt, komt met een zwak gestel en geringe levensvatbaarheid ter wereld.

2°. Neemt een minvermogend gezin snel toe, dan worden de nieuwgeborenen onvoldoende verzorgd, gekleed en opgevoed; de woning voor het groote aantal wordt bekrompen, zoodat soms volwassen kinderen met hunne ouders in hetzelfde vertrek moeten huizen en slapen; bij gelijkblijvende inkomsten, zullen alle leden van het gezin zich moeten gaan verminderen in hunne behoeften. Spaarzaamheid en zindelijkheid kunnen niet worden betracht en het tehuis verliest voor den man zeer veel van zijne aantrekkelijkheid. Ziekte en sterfte nemen in verhouding toe, naarmate de geboorten vermeerderen.

3°. Beperkt men daarentegen de gezinnen, dan moet de arbeidersbevolking in aantal verminderen. Zij zal dan niet alleen in staat zijn om hooger loon te vorderen, maar er zal ook voor ieder werk te bekomen zijn. Haar levensstandaard zal reeds verbeteren, doordien in de behoeften van een klein gezin beter is te voorzien, dan in die van eene uitgebreide familie; maar bovendien zal zij aan

haren wensch, om hooger loon of een beperkt aantal werkuren, meer kracht kunnen bijzetten, wanneer zij weet dat er geen groote schare werkelozen wacht, die, door nood gedwongen, bereid is om tegen minder loon den arbeid aan te bieden, ingeval het verzoek om meer loon of minder werkuren ongunstig wordt ontvangen.

4°. Een hoogst belangrijk gevolg der beperking van het gezin zal zijn, dat in alle klassen der samenleving het huwelijk op jongen leeftijd gesloten zal kunnen worden.

De vrees voor een talrijk gezin, die nog zooveel terughoudt van het huwelijk, verdwijnt, wanneer men na kennisneming van de middelen, die wil toepassen, om eene ongewenschte of te spoedige uitbreiding te voorkomen.

Men zal dan in de kracht van zijn leven, wanneer de drang tot geslachtsgemeenschap zich het sterkst doet gevoelen, tot huwen kunnen overgaan. De prostitutie zal dientengevolge sterk afnemen; de maatschappij in haar geheel zal daarbij winnen en niet het minst de arbeidersbevolking, uit wier midden de slachtoffers der prostitutie in hoofdzaak voortkomen.

De nadenkende lezer zal nog tal van voordeelen, aan het beperken van het gezin verbonden, hieraan kunnen toevoegen. Wie daaromtrent bevattelijke geschriften wenschte te raadplegen, verwijzen wij naar de volgende:

„De wet der bevolking” door Annie Besant.

„Een krachtig middel ter bestrijding van armoede en lage loonen”. De daarop betrekking hebbende opstellen in het Jaarboekje van 1877, 1880, 1883 en 1885 van het *Algemeen Nederlandsch Werklieden-Verbond*, verder: de Schetsen 1, 2 en 3, door ons Bond uitgegeven.

Noch de zedelijkheid en evenmin de godsdienst eischen van den mensch een onbepaalde voortplanting, die onverbiddelijk leiden moet tot armoede en ellende. Alleen het redeloos dier plant voort zonder zorg voor de toekomst zijner jongen; — de mensch daarentegen behoort de verantwoordelijkheid te beseffen, die hij op zich neemt, wanneer hij aan nieuwe wezens het aanzijn schenkt. Wanneer hij reeds vooraf kan nagaan, dat zijn inkomen niet toereikend is om zijne kinderen voldoende te voeden, dan is geen zedeleer of godsdienst in staat, om hem vrij te pleiten van roekeloosheid en redeloosheid.

Het hebben van kinderen achten wij een groot geluk — neemt het aantal echter te spoedig toe, zoodat de gezondheid der vrouw er onder lijdt, of dat de welvaart van het gezin er door vermindert, dan zien wij in die uitbreiding een ramp, zoowel voor de ouders als voor de kinderen en vooral ook voor de maatschappij.

Er wordt geen kind geboren zonder toedoen der beide ouders. Onbekendheid met de middelen, om de geboorte te voorkomen, kan na

de lezing van het onderstaande niet langer worden voorgewend.

Wij hebben dan ook met de verspreiding van onze denkbeelden, en de hieronder volgende beschrijving van de middelen ter voorkoming van zwangerschap, overgedrukt uit Hoofdstuk III van Schetsen N°. 3, in 1884 door ons uitgegeven, hoofdzakelijk ten doel, de arbeidende klasse te doen beseffen, *dat zij voor een goed deel de bevordering harer stoffelijke welvaart in eigen hand heeft.*

Het Bestuur van het
Nieuw Malthusiaansche Bond,
 C. V. GERRITSEN, Voorz.
 B. H. HELDT, Secr.

Bevruchting vindt alleen dan plaats, wanneer het sperma (zaad), dat gedurende den bijslaap door de mannelijke geslachtsklieren wordt afgescheiden, bij de vrouw *in* de baarmoeder dringt, en daar met een vrijgekomen ovum (eitje) in aanraking komt.

Het vrij- of rijpworden van de eitjes heeft in den regel om de 28 dagen plaats, en valt dan meestal samen met de menstruatie (maandston- den, regels). De vrijgeworden eitjes behouden hunne vatbaarheid voor bevruchting nog verscheidene dagen na de menstruatie, ongeveer 10 tot 14 dagen, terwijl het sperma zijn bevruchtend vermogen *in* de vrouwelijke geslachtsdeelen ook eerst na eenige dagen verliest.

Onder deze omstandigheden kunnen wij zeggen, dat eene gezonde vrouw bijna elk oogenblik voor zwangerschap vatbaar is.

Wil men nu bevruchting voorkomen, dan moet men zorgen, dat het sperma de baarmoeder niet kan binnendringen.

De baarmoeder, een eenigszins flesch- of peer-vormig orgaan, bevindt zich inwendig, met het onderste halsvormige gedeelte, in normalen (gewonen) toestand, op ongeveer een vingerlengte van den ingang der vagina (scheede) verwijderd.

Vele middelen ter voorkoming van bevruchting zijn reeds aan de hand gedaan, maar weinige bleken proefhoudend te zijn. Wij zullen ons kortheidshalve bepalen tot het aangeven van die voorbehoedmiddelen, welke bij nauwkeurige toepassing onschadelijk en doeltreffend zijn gebleken.

Een zeer afdoend middel, door onze Fransche naburen bijna uitsluitend toegepast, bestaat daarin, dat de man terugtrekt, op het oogenblik vóór de zaaduitstorting, zoodat dit buiten het lichaam van de vrouw plaats heeft.

Daartegen bestaan evenwel eenige bezwaren. Niet iedere man bezit die groote mate van zelfbeheersching, welke daarvoor vereischt wordt, terwijl het bovendien in sommige gevallen en den man en de vrouw onbevredigd laat, waardoor het, op den duur toegepast, nadeelig zou kunnen werken. Sommigen evenwel passen dit middel jaren achtereen toe zon-

der eenig bezwaar. Wij bespreken het hier, omdat het de eenige doeltreffende weg is, dien de man kan inslaan, zoo de vrouw in het aanwenden van de voorbehoedmiddelen wat nalatig is. ¹⁾

Op gezag van Dr. Drysdale, die op dat gebied eene jarenlange ervaring heeft, bevelen wij in de eerste en voornaamste plaats als voorbehoedmiddel het gebruik van het sponsje aan. Bij goede aanwending is het onschadelijk en beantwoordt geheel aan het beoogde doel.

Men neemt daarvoor het fijnste sponsje (ter grootte van een kindervuist) dat in een apotheek of bij een drogist te krijgen is. Aan dat sponsje (zie fig. 1, pag. 13), hetwelk vooraf in lauw water van alle onzuiverheden nauwkeurig ontdaan wordt, bevestigt men een zacht zijden lintje van ongeveer 25 centimeter lengte.

De vrouw brengt dat sponsje (met water bevochtigd) vóór elken bij-slaap, of voordat zij zich des avonds ter ruste begeeft, zoo hoog mogelijk in de scheede, om het na afloop aan het lintje weer uit te trekken.

Als reinheidsmaatregel bevelen wij dringend aan, om onmiddellijk daarna door middel van een irrigator (sproeispuut) het nog in

¹⁾ Een ander deugdelijk middel, dat door den man wordt aangewend, maar dat wegens zijn duurte (ƒ 2.50 per dozijn) niet onder *ieders* bereik is, is het capotje. In elken instrumentenwinkel zijn deze te verkrijgen.

de scheede aanwezige zaad weg te spoelen. De beste en eenvoudigste spuit (fig. 2), die van den prijs van f 2.— af in elken instrumentenwinkel te verkrijgen is, bestaat uit een blikken bak, waarin water wordt gedaan, en die aan den muur wordt opgehangen. Aan dien bak is van onderen een caoutchouken buis bevestigd van ruim een meter lengte, en die aan het andere einde van een caoutchouken canule (spuitpijpje) met kraan voorzien is. Deze canule, die eenige openingen bevat, wordt ongeveer tot op de helft in de scheede gebracht, en daarna de kraan geheel opengedraaid, waarna het instroomende water met voldoende kracht het aanwezige zaad wegspoelt. ¹⁾ Het best doet de vrouw dat in zittende houding op een bidet of lage kom, omdat dan het afvloeiende water te gelijkertijd opgevangen kan worden.

Het sponsje moet na het gebruik in lauw water zorgvuldig gereinigd worden; zelfs is de toevoeging van eene oplossing van carbolzuur daarbij zeer aan te bevelen, terwijl het bovendien vóór het gebruik wederom in zuiver water moet uitgewasschen worden. — Vooral dient groote reinheid bij het gebruik van het sponsje te worden in acht genomen.

Het nieuwste middel, dat door Dr. Mensinga

---

¹⁾ Men kan daarvoor ook gebruik maken van een gewone spuit, bestaande uit guttapercha bal met slang.

te Flensburg vóór eenige jaren is uitgevonden, en dat door vele artsen wordt aanbevolen, en met gunstig gevolg toegepast, bestaat in de aanwending van het pessarium oclusivum (gesloten baarmoederkrans). Dat komvormig apparaatje (fig. 3), van guttapercha gemaakt, heeft in zijnen kringvormigen rand een stalen spiraalveer, waardoor het voortdurend in spanning gehouden wordt. Dat zeer eenvoudige toestelletje wordt zoodanig in de scheede gebracht, dat het met de bolle zijde tegen den baarmoedermond ligt. Daardoor wordt deze laatste geheel van de scheede afgesloten, zoodat het zaad de baarmoederopening niet kan binnendringen.

De gesloten baarmoederkrans kan steeds door de vrouw gedragen worden, zoodat zij ten allen tijde tegen bevruchting gewaarborgd is. Slechts tweemaal per week moet zij hem uitnemen en zorgvuldig reinigen in zeepwater (waarvoor men het best een stukje carbolzeep gebruikt). Vóór dat het toestelletje weder ingebracht wordt, moet de vrouw de scheede door middel van bovengenoemde irrigator (sproeispuut) met koud of lauw water inspuiten.

Zoodra de menstruatie (stonden) intreedt, moet de krans weggenomen worden, om eerst na verloop van dat tijdperk weér geplaatst te worden. Zal evenwel de gesloten baarmoederkrans volkomen aan het doel beantwoorden, dan is het noodzakelijk, dat hij juist in de

scheede past, want zoowel bij te grooten als bij te kleinen omvang is het gebruik nadeelig. Het is daarom noodzakelijk, dat een arts of eene vroedvrouw de maat van den te gebruiken krans bepaalt. De meest gebruikelijke kransen hebben een middellijn van $6\frac{1}{4}$, $6\frac{1}{2}$, $6\frac{3}{4}$, 7, $7\frac{1}{4}$, $7\frac{1}{2}$ of $7\frac{3}{4}$ centimeter. Toch zijn ze voor buitengewone verhoudingen ook in kleinere of grootere afmetingen verkrijgbaar. Evenals de sproeispuut kan men den baarmoederkrans in alle instrumenten-winkels koopen. (Prijs *f* 1.—.)

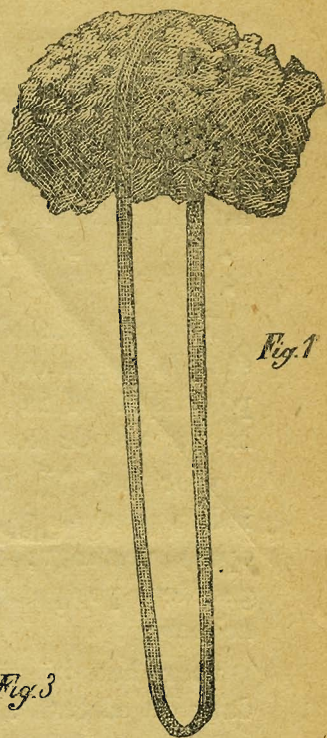
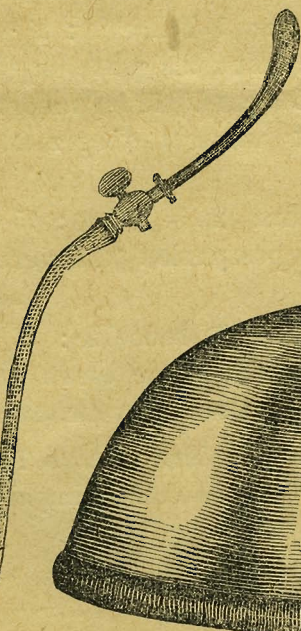
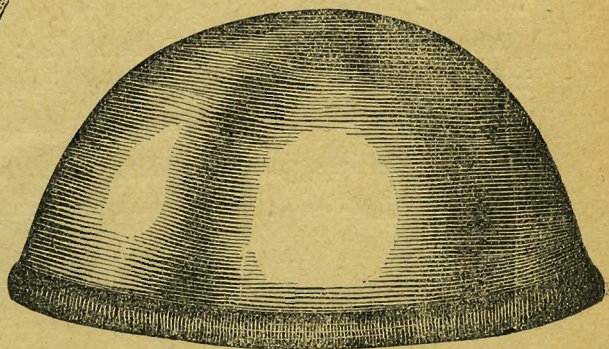
Het inbrengen en het uitnemen van den krans moet de vrouw van den arts of de vroedvrouw, die haar bij het bepalen van de maat van dienst is, leeren. Slechts éénmaal behoeft het te worden gewezen.

In korten tijd krijgen de meeste vrouwen daarin een groote vaardigheid.

Op grond eener veeljarige ervaring van bekwame artsen in Duitschland en Nederland, kunnen wij verklaren dat bij goede aanwending dit laatste toestelletje het zuiverste, doelmatigste en tevens een onfeilbaar voorbehoedmiddel is.

Des Dinsdags en Vrijdags 's morgens van 9 tot 11 uur bestaat er voor vrouwen gelegenheid, om in het gebouw van de Vereeniging: „AMSTERDAMSCH E WERKMANSBOND“ (Spuistraat hoek Kattégat) kosteloos te worden ingelicht door Mejuffrouw Dr. Aletta H. Jacobs, omtrent de toepassing der voorbehoedmiddelen, welke daar tevens verkrijgbaar zijn gesteld.

*Fig. 2.**Fig. 1.**Fig. 3.*

Zie omtrent den prijs de keerzijde (pag. 14).

De heelkundige instrumentmakers A. & B. Schmeink, Kalverstraat 61 te Amsterdam, leveren deze apparaatjes tot de volgende prijzen:

het bij figuur 1 bedoelde voorwerp	.	f	0.25	per stuk
" " " 2	"	"	compleet 2.—	" "
" " " 3	"	"	in alle grootten	f 1. p. st.

Franco toezending buiten Amsterdam geschiedt tegen overmaking van het bedrag per postwissel of in postzegels van 5 cents, verhoogd met de kosten voor frankeering, zijnde:

voor het bij figuur 1 bedoelde: $2\frac{1}{2}$ cents, indien men de toezending als postmonster (dus open) verlangt; 15 cents, indien men het in gesloten postpakket wenscht toegezonden te hebben;

voor het bij figuur 2 bedoelde: 15 cents, daar dit slechts als postpakket kan verzonden worden;

voor het bij figuur 3 bedoelde: 5 cents, indien men er één verlangt; de toezending geschiedt dan in een gewoon brievencouvert.

Bij bestelling van meerdere moeten 15 cents worden bijgevoegd voor de verzending als postpakket.

Bestuur van het Nieuw Malthusiaansche Bond.

EERELEDEN.

MR. S. VAN HOUTEN, Laan van Meerdervoort te 's Hage.

DR. G. R. DRYSDALE, 23 Sackville Street te Londen.

C. V. GERRITSEN, Oosteinde 21 te Amsterdam, <i>Voorzitter.</i>	} Dagel. Bestuur.
L. J. HANSEN, Weteringschans 141 te " 2e "	
B. H. HELDT, De Wittenstraat 28 " " <i>Secretaris.</i>	
MR. S. MULDER, Kalverstraat 30 " " 2e "	
C. DEKKER GZN., Brouwersgracht 168 " " 2e <i>Penningm.</i>	
DR. J. M. SMIT, te Apeldoorn. . . . . 1e "	

TH. SANDERS, Bouwk. Ingenieur, Spuistraat 34. te Amsterdam.

DR. C. DE ROOY, Geneesheer, Weteringschans 48. " "

DR. H. HARTOGH HELJS VAN ZOUTEVEEN. " Assen.

N. A. M. VAN DEN THOORN, Ing. v. d. Waterst. " Goes.

M. GHIJSEN, Koopman en Industriël. . . . . " Middelburg.

TH. POSTMA, Voorstreek 212. . . . . " Leeuwarden

E. KEMPE, Luitenant ter zee 1e klasse. . . . . " Nieuwediep.

F. L. W. BEIJERINK, Kapitein der Artillerie. " den Helder.

DR. G. HELJMAMS, Oude Singel 52. . . . . " Leiden.

DR. C. A. LOBRY DE BRUYN, Pieterskerkgr. 18. " "

A. DE MONCHY, Fabrikant . . . . . " Hengeloo.

DE ROT, Letterzetter, Groenenlaan 27 . . . " Rotterdam.

A. BIENTJES, ... " Noordwijk.

DE HAAN HUGENHOLTZ, ... " Haarlem.

DIJK WZN, Laan van Meerdervoort 53. " 's Hage.

LOBRY DE BRUYN, Rijksontvanger. . . . . " Dongen.

GORTER, ... " Joure.

VAN EMMERIK, (Ned. Indië.) . . . . . " Semarang.

UITTREKSEL DER STATUTEN

VAN HET

NIEUW MALTHUSIAANSCH-BOND.

ART. 2.

Het doel der Vereeniging is: het verspreiden van kennis aangaande de wet der bevolking, hare gevolgen en haren invloed op de zeden en gewoonten der menschen.

ART. 3

Dit doel zal zij trachten te bereiken door:

- a. het uitgeven en verspreiden van populaire geschriften, kosteloos of tegen zeer geringen prijs.
- b. het houden van voordrachten.

ART. 5.

Men wordt als lid ingeschreven, wanneer men daartoe het verlangen aan den Secretaris of een der bestuursleden schriftelijk of mondeling te kennen geeft.

ART. 6.

De jaarlijksche contributie bedraagt één gulden.

ART. 7.

Leden eener Werklieden-Vereeniging kunnen lid worden tegen eene jaarlijksche contributie van vijftwintig cents.

ART. 8.

Leden-begunstigers zijn zij, die een jaarlijksche contributie betalen van vijf gulden.

---

*De ondergeteekende wenscht lid te worden van
den NIEUW-MALTHUSIAANSCHEN BOND, en
daarvoor jaarlijks bij te dragen de som van*

.....gulden.....cents.

Woonplaats :

Straat en n^r. van de woning :

N.B. Het hierbij gevoegde
enveloppe, aan het adres van den
Secretaris-Penningmeester, is
bestemd om er dit briefje in te
doen, als men dit mocht hebben
ingevuld en ondertekend.

Naam :

Wel Edelen Heer

W. M. H. ANTEN,

Secretaris-Benningmeester van den

Nieuw-Malthusiaanschen Bond,

's GRAVENHAGE.

SPUI 156.